



Qorti tal-Appell Kriminali

Onor. Imhalledf Consuelo Scerri Herrera, LL.D., Dip Matr., (Can)

Appell Numru: 529 / 2016

Il-Pulizija

vs

Raymond Farrugia

Illum, 30 ta' Mejju, 2019.

Il-Qorti,

Rat l-akkuzi dedotti kontra l-appellant Raymond Farrugia, iben John imwield Malta, fit-8 ta' Ottubru, 1952, detentur tal-karta ta' l-identita' numru 749852 (M), akkuzat quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta):

Talli fit-2 t' Awwissu 2013, u fix-xhur ta' qabel u ta' wara, f' dawn il-gzejjer, minghajr il-hsieb li toqtol jew tqieghed il-hajja ta' lihi ziv ta' nazzjonalita Israeljana, f' perikolu car, ikkagunajt hsara fil-gisem jew fis-sahha tal-istess persuna, jew li ggibilha disordni f' mohhha, liema offiza hija ta' natura hafifa. Dan bi ksur tal-artikoli 214 u 215 tal-kap 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) tal-10 ta' Novembru, 2016 fejn il-Qorti wara li rat l-Artikoli 214, 215 u 221 tal-kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta, sabet lill-

imputat Raymond Farrugia hati tal-imputazzjonijiet dedotta u kkundannatu ghall-multa ta' mija u hamsin ewro (€150).

Rat ir-rikors tal-appellanti minnu pprezentat fil-15 ta' Novembru, 2016 fejn talab lil din il-Qorti joghghobha *tikkonferma* s-sentenza appellata, l-esponenti jitlob li tigi mposta piena aktar ekwa u gusta ghal kaz odjern.

Rat l-aggravji tal-appellanti u cioe' :-

- (1) Illi l-Ewwel Qorti ibazat id-decizjoni taghha fuq il-fatt li ghalkemm Lihi Ziv setghet mhux qed agixxi b' mod mhux xieraq fil-kuntest tal-kompetizzjoni li ezistiet anke jekk dan l-atteggjament taghha seta kien xi ftit vessatorju fil-konfront ta' l-imputat, il-Qorti hi tal-fehma li tali konsiderazzjonijiet jippontaw lejn il-mottiv li seta wassal lill-imputat li jitlef ftit rasu ghal ftit sekondi. L-Ewwel Qorti qalet li r-rizultanzi processwali, partikolarment il-provi dokumentarji, jikkonfortaw il-verzjoni ta' Lihi Ziv - li l-imputat, fid-data tat-2 ta' Awwissu 2013, gewwa San Giljan, hebb ghalha u kkawzalha griehi hfief.

Illi l-appellant ihoss li l-Ewwel Qorti ma haditx in konsiderazzjoni s-segwenti fatti:

- a. Illi Lihi Ziv ipprezentat ritratti li fil-fatt lanqas tidher hi. Ipprezentat certifikat mediku li mhux mahluf mit-tabib. Ipprezentat certifikat mediku li ghandu data ta' tlet ijiem wara l-incident. Illi dawn kollha huma provi li fil-kamp penali ghandhom jigu skartati in toto;
- b. Illi l-appellant, talli mar u waqaf il-persuna l-ajruport, u rega mar iwaqqaf il-persuna wara li saqet wara l-klijenti tieghu fil-lukanda li dawn kienu jinsabu fiha, spicca jigi umiljat minnha quddiem l-istess klijenti meta din bdiet tghajjat u tiehu ritratti quddiem l-istess klijenti u tghid li huwa

bniedem mafjuz. Illi bl-akbar rispettt wiehed isaqsi kif il-Qorti tista issib lill-imputat hati li mar u waqqaf lil Lihi Ziv mill-agir taghha billi kellimha.

c. Illi l-appellant xehed bil-gurament li huwa qatt ma refgha idejh izda mar waqaf lil Lihi Ziv milli tiehu ritratti – wiehed isaqasi ghaliex din kien qed tiehu ritratti ?- wiehed isaqasi ghaliex din saqet wara l-coach u marret il-lukanda? L-appellant minghajr tlaqlieq ta' kliem jghid li Lihi Ziv marret biex tisraq ix-xoghol tieghu u biex tipprovoka incident – haga li rnexxielha taghmel.

(2) Illi s-sentenza moghtija mill-Ewwel Onorabbli Qorti kienet wahda eccessiva u sproporzjonata. Konsapevoli mill-insenjament ta' **Cesare Beccaria**.¹

“...che il fine delle pene non e di tormentare ed affiggere un essere sensibili, ne di disfare un delitto gia commesso...”

L-appellant jixtieq li bl-akbar umilta jissottometti li l-piena inflitta kienet eccessiva fid-dawl li din kienet tilwima u ma kien hem ebda vjolenza.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Semghet it-trattazzjoni tal-partijiet u dan fis-seduta tat-30 ta' April 2019.

Rat il-fedina penali aggornata tal-appellant esebita mill-prosekuzjoni fuq ordni tal-Qorti.

Ikkunsidrat,

¹ ‘ Dei Delitti e Delle Pene’ Livorno, 1833, pp.59-60.

Rat l-affidavit rilaxxaat minn **PS 1128 G. Sammut** (fol. 25) fejn dan ikkonferma li nhar it-2 ta' Awwissu, 2013 ircieva telefonata gewwa l-ghassa tal-pulizija ta' San Giljan minghand l-ispettur Hersey fejn informah li kien hemm persuna li qed tahdem gewwa l-Meridien bla permiss.

Huwa mar fuq l-post mill-ewwel u mill-investigazzjoni preliminari li ghamel giet arrestata certu Lihi Ziv u din giet mghoddija lill-Ispettur Edel Mary Camilleri stazzjonata l-Immigration ghal aktar stharrig. Meta gie mitkellem l-appellant dan stqarr li kien hadilha l-camera peress li bdiet tiehu ritratti tieghu u ta' xi haddiema u wara huwa ghadha din il-camera lill-pulizija fejn giet mghoddija lill-allura spettur Edel Mary Camilleri.

Meta giet investigata mill-ispettur, Lihi bdiet tallega li l-appellant kien taha xi daqqa u kien kisrilha l-camera tar-ritratti ghalhekk gew mahruga xi charges.

Il-Qorti ezaminat l-okkorenza mehuda minn PS 1128 Glenn Sammut, u minn esami ta' l-istess jirrizulta li minn search li sar fuq il-persuna ta' Lihi Ziv dak in-nhar tal-incident fil-hand bag taghha instabu pakkett ta' business cards taghha kif ukoll numru ta' brochures tal-gwidi. Pero dwar dan ix-xhud PS 1182 Glenn Sammut ma jghid xejn fl-affidavit tieghu.

Jidher li l-appellant gie ukoll mitkellem minn dan is-surgent PS 1182 u dan qallu li kien hemm xi rappresentanti tal-kumpanija tieghu li raw l-persuna Ziv tqassam xi business cards lit-turisti u u xi tours tas-socjeta' Supreme travel, liema dokumentzzjoni kienet miktuba allegatament bil-lingwa Israelita. Din ma kienitx wahedha l-ajruport. Wara xi hin din l-istess persuna spiccat ukoll il Meridien Hotel pero' din id-darba kien hemm xi rappresentant iehor ta' Supreme Travel tqassam xi brochures. Dwar dan l-appellant stqarr li waqt li Ziv kienet l-lukanda Meridien din bdiet tiehu xi ritratti tieghu u ta' impjegat iehor tieghu u tittanta taghti isem hazin lis-socjeta' tieghu u kien ghalhekk li ha l-camera taghha u ghadha lill-pulizija.

Waqf li kienu ghadhom il-Meridien wasal Nazzareno Abela rappresentant ta' Supreme Travel fejn dan stqarr li Ziv qed taghmel training mas-socjeta' tieghu u ghalhekk maghha jkun hemm haddiem iehor u kkonferma li hija ma tqassamx brochures salv jekk ma tkunx fil-kumpanija ta' haddiem iehor.

Jidher li quddiem il-Qorti xehdet **I-Ispettur Edel Mary Camilleri** pero' x-xhieda taghha ma gietx dattilografata u illum il-gurnata per sfortuna x-xhud lahqet mietet. Jirrizulta li kienet esebiet id-dokument EC li huwa certifikat mediku relixxajt minn Dr Ivelina Petkova nhar il-5 ta' Awwissu, 2013 fejn jidher li l-allegata vittma kienet qed tillamenta minn ugiegh fl-immieher minhabba ferita li subiet erbat ijiem qabel. Tghid li l-allegata vittma kellha ukoll ugiegh fiz-zaqq u ghalhekk inghatat parir biex tieghu *pain killers*. Dan ic-certifikat qatt ma gie konfermat u ma jirrizultax n-natura tal-feriti u ma xhiex huma kompatibbli.

Illi nhar l-10 ta' Novembru, 2016 l-allegat vittma **Lih Ziv** xehdet u pprezentat erba' ritratti li jinsabu a fol 21 et seq. Ir-ritratti a fol 23 juru l-persuna tal-vittma. Ix-xhieda taghha ma kienitx giet dattilografata u ghalhekk l-istess allegata vittma regghet xehdet quddiem din il-Qorti nhar it-30 ta' April, 2019.

Ix-xhud Lih Ziv spjegat li nhar it-2 ta' Awwissu 2013 kienet l-ajruport ta' Malta tistenna habiba taghha li kienet gejjja mill-Israel. Dak iz-zmien kienet qed tistenna li tinghata work permit biex tkun tista' tahdem mas-socjeta' Supreme Travel. Spjegat li wara li l-habiba taghha waslet din telqet bil-bus ghaliex kienet gja prenotat *transfer departure* u hija saqet wara l-bus lejn il-Meridien fejn kienet qed tirisjedi fejn kienet residenti din il-habiba. Waqt li kienet hemmhekk u harget mill-vettura taghha mar l-appellant u beda' itiha daqs li kieku kienet animal. Qabad il-camera tar-ritratti li kellha f'idejha u tefaghha ma l-art u beda itiha bis-sieq. Murija ir-ritratti li hemm esebiti fl-atti tghid li dawn huma r-ritratti taghha bil-feriti li sofriet minhabba l-aggressjoni tal-appellant. Ir-ritratti ma hadithomx hi izda gew mehuda minn certu

'Amanda'. Spjegat li dan kollu gara appena harget mill-vettura taghha meta l-appellant beda jaggreddiha.

Mistoqsija jekk kienitx qed tahdem hemmhekk hija cahdet u kkonfemat li kienet ser tigbor habiba taghha minn hemmhekk li kienet waslet mill-Israel dak in-nhar stess. Mistoqsija jekk kienitx l-ajruport qabel l-incident u jekk kienitx rat lill-appellant hemmhekk wiegbet fl-affermattiv. Mistoqsija jekk kienitx qed tqassam xi brochures wiegbet fin-negattiv pero' tghid li huwa minnu li waqt li kienet l-ajruport hija tkellmet ma impjegata ta' Supreme Travel.

Spjegat li kienet ilha hawn Malta sa minn 2011 u fil-passat kienet tahdem mal-appellant u meta spiccat l-impieg taghha minn mieghu u provat iggib *work permit* biex tahdem ma haddiehor l-appellant ghamlilha l-ostakoli tant li anke spiccat l-ghassa tal-pulzija fid-dipatiment tal-Immigration.

Tghid li hija fl-ebda hin ma messet lill-appellant. Ma kienitx hi li cemptet lill-pulizija pero' spiccat mal-pulizija tal-Immigration u kienu l-istess pulizija li haduha lejn il-policlinic tal-Mosta. It-tabib ta' xi pilloli lill-pulizija biex jghadduhom lilha. Mistoqsija jekk tkellmitx mal-appellant wara l-incident ammettiet li qaltlu kliem mhux xieraq.

In kontro esami tghid li kienet marret il-Meridien biex tigbor il-habiba taghha biex imorru jixtru flimkien. Tichad b' mod kategoriku li kienet l-ajruport sabiex tbiegh xi tours lil xi nies li gew mill-Israel kienu jidhru fil-brochures tas-Supreme Travel. Waqt li kienet fl-ajruport ma kellha xejn f'idejha. Pero' tghid li huwa minnu li meta xehdet quddiem il-Qorti tal-Magistrati kienet assistita mill-avukat tas-Supreme Travel. Dak iz-zmien ma kienitx tahdem. Illum tahdem fis-sales ta' biljetti gewwa l-ajruport. Ma tiftakarx li l-appellant kellimha waqt li kienet l-ajruport pero' tinsisti li hija tista' titkellem ma min trid.

Fl-ebda hin ma dahlet fil-lukanda Meridien u lanqas ma bieghet xi tours hemmhekk. L-appellant ma tkellimx maghha, qabad u aggrediha u bdiet tibki u wara li sehħ dan l-incident bdiet tghid lit-turisti li kienu hemm biex ma jixtrux tours minghandu minhabba dak li kien għamel lilha. Mhux minnu li l-appellant imbuttaha għaliex avvicinatu. Kien hu li avvicinaha u hadilh al-camera tar-ritratti u ta xi daqqiet. Hija certa elf fil-mija li kien l-appellant li aggrediha. Ma kienitx qed tistenna din – aggressjoni u għalhekk kellha *shock* kbir fuqha. Bdiet twerzaq lejn in-nies u tghid '*ara x'ghamilli*'.

L-appellant **Raymond Farrugia** xehed quddiem din il-Qorti fl-istess jum tat-30 ta' Mejju, 2019. Dan spjega li fit-2 ta' Awwissu, 2013 kien mar l-ajruport ta' Malta għaliex kienu qalulu li kien hemm l-allegata vittma qed tqassam xi *leaflets* tas-socjeta' Supreme Travel lill-klijenti tiegħu. Huwa għandu is-socjeta' bl-isem ta' 'Liberty'. L-impjegati tiegħu qalulu li l-allegata vittma kienet qed tqassam *leaflets* bi prezzijiet tat-tours imkissrin u tghidilhom biex jibbukjaw magħha għaliex jiffrankaw il-flus.

Huwa għalhekk mar l-ajruport u raha hemmhekk u qalilha biex tieqaf tghamel hekk. Ikkonferma li dak il-hin f'idejha kellha l-karti. Jaf li kienet għa waqfet lil xi nies. Huwa qabad u ha l-karti minn idejha u tahom lil tas-Supreme Travel.

Jghid li huma telqu mill-ajruport u l-kwerelanti baqghet tiffollowjhom bil-vettura tagħha. Tieqaf kull fejn tieqaf il-bus u tigbed ritratti. Dakinhar kienu waqfu fi tlett lukandi il-Park Hotel, il-Meridien u l-Vivaldi Hotel.

Appena waslu fil-car park tal-Meridien tkellmet man-nies tas-Supreme Travel u tal-ufficju qalulu li kellhom ordni sabiex ighaddu l-karti lilha biex tqassamhom. Dak il-hin mar hdejja u qabad il-camera tar-ritratti tagħha u waqqagħha ma l-art u taha daqqa ta' sieq.

Kien hu li cempel lil-pulizija biex ighidilhom li kien hemm persuna qed tahdem bla permess u dak il-hin wasal xi Direttur tas-Supreme Travel. Mistoqsi kif gew kkgunati l-feriti li kellha Ziv ighid li ma jafx salv jekk ma intlaqtix bid-daqqa li ta meta waqqalha il-camera.

Qal ilu jopera dan in-negozju ghal dawn l-ahhar tletin sena u ghalhekk ghandu hafna esperjenza. Kien hemm zmien meta kien ikollu hames *charters* fil-gimgha mill-Israel u dan qabel is-sena 2013. Jghid li l-ajruport gieli jinzel hu u gieli jinzlu xi impjegati minn tieghu. Dak iz-zmien kellu disgha nies jahdmu mieghu.

Dakinhar mar l-ajruport ghax kellu rapport li Ziv kient qed tiswaqlu x-xoghol tieghu.

Ikkunsidrat,

Illi l-ewwel, aggravju jirrigwarda l-apprezzament tal-provi traskritti li ghamlet l-ewwel Qorti. Issa hu principju ormaj stabbilit fil-gurisprudenza ta' din il-Qorti (kemm fil-kaz ta' appelli minn sentenzi tal-Qorti tal-Magistrati kif ukoll fil-kaz ta' appelli minn verdetti w sentenzi tal-Qorti Kriminali) li din il-Qorti ma tiddisturbax l-apprezzament dwar il-provi maghmul mill-Ewwel Qorti jekk tasal ghall-konkluzzjoni li dik il-Qorti setghet ragonevolment u legalment tasal ghall-konkluzzjoni li waslet ghaliha. Fi kliem iehor, din il-Qorti ma tirrimpjazzax id-diskrezzjoni fl-apprezzament tal-provi ezercitata mill-Ewwel Qorti, izda taghmel apprezzament approfondit tal-istess biex tara jekk dik l-Ewwel Qorti kienetx ragjonevoli fil-konkluzzjoni taghha. Jekk izda din il-Qorti tasal ghall-konkluzzjoni li l-Ewwel Qorti fuq il-provi li kellha quddiemha, ma setghetx ragjonevolment tasal ghall-konkluzzjoni li waslet ghaliha, allura din tkun raguni valida, jekk mhux addirittura mpellenti, sabiex din il-Qorti tiddisturba dik id-diskrezzjoni w konkluzzjoni (ara f'dan issens "inter alia" l-Appell Kriminali : "**Il-Pulizija vs.**

Raymond Psaila et².; **Ir-Republika ta' Malta vs. George Azzopardi³**; **Il-Pulizija vs. Carmel sive Chalmer Pace⁴**; **Il-Pulizija vs. Anthony Zammit⁵** u ohrajn .)

Illi appropozitu , din il-Qorti tirriferi ghal dak li nghad minn **LORD CHIEF JUSTICE WIDGERY** fil-kawza **"R. v. Cooper⁶"** (in konnessjoni mal-artikolu tal-ligi Ingliza s. 2 (1) (a) tal-Criminal Appeal Act, 1968) :-

"assuming that there was no specific error in the conduct of the trial, an appeal court will be very reluctant to interfere with the jury's verdict (in this case with the conclusions of the learned Magistrate) , because the jury will have had the advantage of seeing and hearing the witnesses, whereas the appeal court normally determines the appeal on the basis of papers alone . However, should the overall feel of the case – including the apparent weakness of the prosecution evidence as revealed from the transcript of the proceedings – leave the court with a lurking doubt as to whether an injustice may have been done, then , very exceptionally, a conviction will be quashed.⁷"

Illi fl-appell kriminali fil-kawza fl-ismijiet : **"Ir-Republika ta' Malta vs. Ivan Gatt⁸"** , inghad illi :-

"Fi kliem iehor, l-ezercizzju ta' din il-Qorti fil-kaz prezenti u f'kull kaz iehor fejn l-appell ikun bazat fuq apprezzament tal-provi, huwa li tezamina l-provi dedotti f' dan il-kaz, tara jekk, anki jekk kien hemm versjonijiet kontradittorji – kif normalment ikun hemm – xi wahda minnhom setghetx liberament u serenament tigi emmnuta minghajr ma jigi vjolat il-principju li d-dubju ghandu jmur favour l-akkuzat u, jekk tali versjoni setghet tigi emmnuta w evidentement giet emmnuta.... , il-funzjoni , anzi d-dover ta' din il-Qorti huwa li tirrispetta dik id-diskrezzjoni u dak l-apprezzament. Biex din il-Qorti, kif del resto gieli ghamlet –

² Deciz mill-Qorti tal-Appelli Kriminali nhar it-12 ta' Mejju 1994

³ Deciz mill-Qorti tal-Appelli Kriminali nhar l-14 ta' Frar 1989.

⁴ Deciz mill-Qorti tal-Appelli Kriminali nhar il-31 ta' Mejju, 1991

⁵ Deciz mill-Qorti tal-Appelli Kriminali nhar il-31 ta' Mejju, 1991.

⁶ ([1969] 1 QB 276)

⁷ Ara wkoll BLACKSTONE'S CRIMINAL PRACTICE (1991), p. 1392

⁸ Deciza mill-Qorti Kriminali fl-1 ta' Dicembru, 1994

tiddisturba l-gudizzju ... , trid tkun konvinta li l-istess ma setghux, taht ebda cirkostanza ragonevoli, jaghtu affidament lill-versjoni minnhom emmnuta."

Ghalhekk din il-Qorti ma tissostitwix id-decizjoni tal-Ewwel Qorti fuq apprezzament ta' fatti anki jekk ma taqbilx maghha, jekk l-Ewwel Qorti setghet legalment u ragonevolment tasal ghal dik il-konkluzzjoni. Din il-Qorti pero' taghmel ezami approfondit biex tara jekk l-Ewwel Qorti setghetx fuq il-provi li kellha tasal b' mod "safe and satisfactory" ghall-konkluzzjoni ta' htija.

Issa mill-ezami akkurat u approfondit li ghamlet tal-provi din il-Qorti, huwa assodat li nhar it-2 ta Awwissu 2013 kien hemm battibek bejn l-appellant u Lihi Ziv meta kienu fil-car park tal Meridein Hotel. Fejn Lihi Ziv tghid li l-appellant aggreddiha u ikkawzalha feriti ta' natura hafifa kif deskritti fic-certifikat mediku esebit fl-atti u min naha l-ohra l-appellant jichad li aggreddixxa lil Lihi Ziv ghalkemm jammetti li kellu xi jghid maghha li pprova iwaqqafha mili tbiegh xi tours ghan-nom tas-socjeta' kompetitrici tieghu Supreme travel u li tajjar il-camera tar-ritratti taghha. Pero' jichad li f'xi hin messha.

Illi ghalhekk din il-Qorti hi rinfaccjata b'xhieda konflingenti pero' mhux fit-totalita' taghha. Il-Qorti hawnhekk taghmel referenza ghas-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs. Jonathan Micallef**⁹ gie ritenut li:-

"Huwa minnu illi jista' jkollok sitwazzjoni fejn numru ta' xhieda qeghdin jaghtu verzjoni differenti minn ohrajn illi xehdu qabel. B'daqshekk ma jfissirx illi ghax hemm xhieda differenti bil-fors hemm konflitt li ghandha twassal ghal liberatorja" U kif gie ritenut minn din il-Qorti diversament presjeduta fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija v. Joseph Thorne**¹⁰, *"mhux kull konflitt fil-provi ghandu awtomatikament iwassal ghal-liberazzjoni tal-persuna akkuzata. Imma l-Qorti, f'kaz ta' konflitt fil-provi, trid tevalwa l-provi skond il-*

⁹ Deciz mill-Qorti tal-Appelli Kriminali nhar it-2 ta' Frar, 2012

¹⁰ Deciz mill-Qorti tal-Appelli Kriminali nhar id-9 ta' Lulju 2003.

kriterji enuncjati fl-artikolu 637 tal-Kodici Kriminali u tasal għall-konkluzjoni dwar lil min trid temmen u f'hiex ser temmnu jew ma temmnux¹¹ (ara wkoll **Repubblika ta' Malta vs. Dennis Pandolfo**¹²).¹³

Huwa minnu wkoll kif hemm immizzel fl-artikolu 638(2) tal-Kap 9 li x-xhieda ta' xhud wiehed biss, jekk emmnut minn min ghandu jiggudika fuq il-fatt, hija bizzzejjed biex taghmel prova shiha u kompluta minn kollox, daqs kemm kieku l-fatt gie ppruvat minn zewg xhieda jew aktar. Ghalhekk jispetta lil Qorti tara liema hija l-aktar xhieda kredibbli u vero simili fic-cirkostanzi u dan a bazi ta' possibilita'.

Ghalhekk il-Qorti tirrileva li sabeix tkun tista' taghmel esescizzju tajjed sabiex tapprezza il kredibilita o' meno tax-xhieda mismugħa hija ghandha tqies ukoll ix-xhieda cirkostanzjali. Jigi rilevat illi l-apprezzament tal-provi ghandu jsir mhux biss b'mod spezzettat w individwali izda l-provi ghandhom jigu analizzati flimkien fl-assjem taghhom sabiex wiehed jara x'inferenzi jew interpretazzjoni ragjonevoli u legali jista' jaghti lil dawk il-provi hekk interpretati. Ma tistax tinstab htija jew nuqqas ta' htija semplicement fuq analizi individwali jew separata tal-provi. Dawn ghandhom jigu kkunsidrati kemm individwalment kif ukoll komplessivament.

Illi jigi rilevat illi l-Qorti Maltin b' diversi sentenzi sahqu illi sabiex Qorti issib htija fl-imputat fuq provi indizzjarji, kull cirkostanza trid twassal għall-istess konkluzjoni, u cioe' illi l-allegat reat sar mill-imputat.

Fil-kaz **Ir-Repubblika ta' Malta vs Andrea Zammit**¹⁴ mogħtija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali, il-Qorti kkwotat l-indirizz tal-Imhalled illi kien qieghed jippresjedi l-guri li tenna s-segwent:

¹¹ Ara wkoll Appell Kriminali The Police v. Graham Charles Ducker, 19 ta' Mejju 1957

¹² Deciza mill-Qorti Kriminali nhar id-19 ta Ottubru 2006.

¹³ Ara ukoll **Il-Pulizija vs. Patrick Mangion** et deciza nhar is-17 ta Settembru 2012), **Il-Pulizija vs. Michele sive Michael Fenech** deciza nhar is 17 ta Settembru 2012, **Il-Pulizija vs. Mohammed Mansur Ali** deciza fl-24 ta Marzu 2013 u **Il-Pulizija vs. Mario Pace** deciza fis-6 ta' Frar 2013 u **Il-Pulizija vs. Hubert Gatt** deciza fil-11 ta Lulju 2013.

“Issa hemm imbagħad ir-raba’ tip ta’ prova li diġa` ssemmiet waqt it-trattazzjoni li hija s-circumstantial evidence. [...] L-importanti però` li tibqghu tiftakru li jekk is-circumstantial evidence, jiġifieri serje ta’ cirkostanzi jistgħu jwassluk għall-konkluzjoni waħda u waħda biss allura dik hija biżżejjed biex tistrieħ fuqha, anke fuqha biss biex issib il-ħtija. Però` jekk is-circumstantial evidence ma twassalkomx għal konkluzjoni waħda biss imma tista’ tagħti lok għal diversi konkluzjonijiet, jew għall-inqas tnejn, allura ma tistgħux tistrieħu fuqha biss biex issibu l-ħtija. Dik hija r-regola prinċipali tas-circumstantial evidence. Circumstantial evidence tista’ tiġi minn hafna affarijiet.”

Illi fis-sentenza **Il-Pulizija vs Joseph Buttigieg et** ¹⁵ mogħtija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali tenniet illi:

“Din il-Qorti kellha diversi okkazzjonijiet sabiex tippronuncja ruhha dwar is-sahha probattiva ta’ provi cirkostanzjali. Filwaqt illi dawna huma ammessi jistgħu jwasslu għall-ħtija jekk tirrizulta konkluzzjoni waħda. Jiġifieri li l-provi tkun univoka”.

Johrog car mill-gurisprudenza nostrana illi jekk ikun hemm imqar izjed minn possibilita’ waħda illi tkun tista’ tnissel dubju illi l-imputat ma jkunx wettaq it-tali reat allura ma tkunx tista’ tinstab htija f’dak l-imputat stante’ illi il-provi cirkostanzjali iridu jwasslu għall-konkluzzjoni waħda biss kif gie ritenut fil-kawza bl-ismijiet **Il-Pulizija vs Michael Ellul Vincenti** ¹⁶):

“Hemm ukoll il-provi cirkostanzjali illi johrogu minn dan il-process, provi illi huma wkoll imporanti, a dirittua mpellenti għall-prosekuzzjoni, li jwasslu għal konkluzjoni waħda u waħda biss. Meta persuna tkun qieghda tikkonsidra sabiex tagħmel reat, dina tagħmel minn kollox sabiex tahbi l-operat u rresponsabilta’ tagħha għal dak ir-reat u jista’ jkollok sitwazzjoni fejn ma jkollokx xhieda okulari izda jkollok diversi ndizji li kollha jwasslu għand

¹⁴ Deciza mill-Qorti Kriminali nhar it 12 ta Jannar 2016

¹⁵ Deciz mill-Qorti tal-Appelli Kriminali nhar l-1 ta Gunju, 2010.

¹⁶ Mogħtija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali nhar it- 3 ta’ Ottubru 2013.

l-akkuzat bhala l-unika persuna illi seta' kien fil-pozizzjoni illi jikkommetti r-reat in kwistjoni."

Dan gie ritenut ukoll fil-kawza bl-ismijiet **The Republic of Malta vs Eduardo Navas Rios**¹⁷):

"It has been constantly held that in order that circumstantial evidence may serve as a basis to convict it must first and foremost be narrowly examined and then in order to give weight to a circumstance or to a number of circumstances as proving guilt this or these must be unambiguous or unequivocal meaning that these must be definite or unmistakable or clearly pointing to only one conclusion. If circumstantial evidence may have more than one meaning then that circumstance or circumstances cannot be given any weight or consideration at all because although circumstances do not lie they may deceive."

Illi kif kwotat din il-Qorti diversament preseduta fil-kawza **Il-Pulizija vs Kyle Stone**¹⁸ nhar l-ghoxrin (20) ta' Settembru tas-sena elfejn u tlettax (2013):

"Circumstantial evidence – li kif qal Lord Salmon fil-kaz DPP v Kilbourne [1973] AC 729, p. 758 “& works by cumulatively, in geometrical progression, eliminating other possibilities."

Illi f'dan l-istadju wkoll issir referenza ghall-kawza bl-ismijiet **ir-Repubblika ta' Malta vs George Spiteri**¹⁹ fejn il-Qorti sostniet is-segwent:

"L-prova indizzjarja trid tkun wahda assolutament univoka, li tippona biss minghajr dubju dettat mir-raguni lejn fatt jew konkluzzjoni wahda...biex prova ndizzjarja tigi ammessa bhala prova valida fis-sens li wiehed jista' ragjonevolment jasal ghall-konkluzzjoni tieghu ta' htija in bazi taghha bla ebda dubju dettat mir-raguni, irid ikun moralment konvint minn dan ir-rekwizit ta' l-univocita' taghha, cioe' li dik il-prova tfisser biss u xejn aktar li l-akkuzat huwa

¹⁷ Moghtija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali nhar id-9 ta' Mejju 2013.

¹⁸ Moghtija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali nhar l-20 ta' Settembru 2013.

¹⁹ Moghtija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali nhar il-5 ta' Lulju 2002.

hati ta' dak addebitat lilu w, allura, kull dubju ragjonevoli fir-rigward ghandu jmur favur l-akkuzat skond il-ligi”.

Inoltre fil-kawza bl-ismijiet **Pulizija vs Paul Grech**²⁰ intqal illi:

“l-provi fil-kamp kriminali jistghu jkunu kemm diretti u kif ukoll indizjali, basta dawn ikunu sufficjenti biex inisslu konvinciment morali f' mohh il-gudikant lil hinn minn kull dubju ragjonevoli mirreita' ta' l-imputat.”

Finalment fid-decizjoni tal-Qorti tal-Appell Superjuri bl-ismijiet **ir-Repubblika ta' Malta vs Angel sive Angelo Bajada**²¹ gie ddikjarat illi:

“L-assjem tal-provi kien tali li a bazi tieghu l-gurati setghu ragonevolment u b'konvinciment morali trankwill għall-aħħar jaslu għall-konkluzjoni la ma jemmnux dak li qed isostni l-appellant u jsibu li l-provi jwasslu inekwivokabbilment għall-ħtija tieghu. L-indizji, biex jagħmlu prova, jeħtieġ li jkunu univoci”.

Illi guristi Inglizi bhal per eżempju **Pollock C.B**²², **Richard May**²³ dahlu fl-interpretazzjoni tal-apprezzament tal-prova cirkostanzjali u t-tifsira tal-univocita` u qal is-segwenti:

“It has been said that circumstantial evidence is to be considered as a chain, and each piece of evidence as a link in the chain, but that is not so, for then, if any one link broke, the chain would fall. It is more like the case of a rope comprised of several cords. One strand of cord might be insufficient to sustain the weight, but three stranded together may be quite of sufficient strength. Thus it may be in circumstantial evidence – there may be a combination of circumstances, no one of which would raise a reasonable conviction or more than a mere

²⁰ Mogħtija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali nhar is-6 ta' April, 2001.

²¹ Deciz mill-Qorti Kriminali fil-15 ta' Mejju, 2009.

²² Criminal Evidence (3rd Edition) 1995.

²³ Sweet and Maxwell Criminal Practice.

suspicion; but the whole taken together may create a conclusion of guilt with as much certainty as human affairs can require or admit of. . .”.

Il-Qorti tirrileva illi mhux kull prova' cirkostanzjali hija ugwalment importanti u b'sahhitha. Ghandha tkun infatti d-diskrezzjoni tal-gudikant li jizen kull bicca ta' evidenza migjuba fil-proceduri biex tigi ghal-konkluzjoni jekk il-prosekuzzjoni ppruvatx il-kaz taghha oltre d-dubju ragjonevoli. Illi huwa risaput illi bi provi cirkostanzjali wahedhom, f'certi kazijiet, jista' jkun hemm htija. Illi l-gudikant ghandu jkollu s-serhan tal-mohh li anke jekk ikollu prova cirkostanzjali wahda, dina ghandha tkun bizzejjed sabiex ikollu l-konvinzjoni morali u legali li kollox jindika li l-imputat qua appellant ikkommetta dak id-delitt.

Issa fil-kaz in desamina l-appellant stqarr li dakinhar hu kien irrabjat hafna tant li inqala' mill-ufficcju tieghu biex imur ikellem lil Lihi Ziv u dan a bazi ta' rapport li sar lilu minn xi rappresenant tieghu (liema persuna ma ingabtix tixhed) li din il-mara kienet qed tbiegh it-tours ta' socjeta' kompetitrici tieghu fejn kienet qed tkisser il-prezzijiet. Qal li din kienet qed taghmel dan gewwa l-ajruport u wara saansitra anke marret fil-Meridien Car park fejn rega' iltaqa' ma Ziv u din id-darba qabad il-camera li kellha f'idejha u kif qal lill-pulizija stess hadha u tefaghha ma l-art. Hawnhekk Ziv tghid li kisirrilha pero' hawnhekk ukoll il-Qorti tirrileva li din il-camera tar-ritratti ma gietx esebita fl-atti u ghalhekk din il-Qorti ma tistax tikkontrolla dana il-fatt jekk hux veru li giet imkisra jew jekk din sempliciment giet mghoddija lill-pulizija kif mistqarr mill-appellant.

Jinghad pero' li dwar l-feriti li subiet Ziv l-appellant ghandu l-konsiderazzjonijiet tieghu. Fl-ewwel lok jghid li ic-certifikat mediku sar tlett ijiem wara l-incident. Fit-tieni lok ic-certifikat ma giex konfermat mit-tabib. F'dan ir-rigward jigi rilevat li l-incident sehh fit-2 ta' Awwissu, 2013 u ic-certifikat gie rilaxxjat fil-5 ta' Awwissu 2013. L-vittma tghid li l-pulizija hadulha l-policklinika tal-Mosta biex tghamel ic-

certifikat waqt li kienet f'idejn il-pulizija u tghid li l-pulizija inghataw xi pinolli biex ighadduhom lilha una volta ma tibqax taht ir-responsabilita' taghhom.

Illi l-pulizija li xehed ma kkonfermax li kienu huma li akkompnaw lil Ziv gewwa ic-centru tas-Sahha u fil-fatt lanqas jghamel referenza ghal xi feriti li seta' kellha. Dan nonnostante jigi rilevat pero' li Ziv xehdet li hija gie akkompnjata l-poly clinika dak inhar stess gewwa ic-centru tas-sahha tal-Mosta. Minn ezami tac-certifikat mediku jirrizulta li dan inhareg mic-centru tas-sahha ta' Furjana u mhux tal-Mosta u mhux dakinhar tal-allegat incident izda tlett ijiem wara u ghalhekk tali inesattezzi jikkrejaw dubbju ragonevoli jekk ic-certifikat esebit jirriflettix l-allegat incident mertu tal-kawza jew incient iehor li sehh ftit jiem wara. Mhux hekk biss izda jirrizulta li skond ic-certifikat Ziv kient qed tillamenta minn ugiegh fuq l-ghadam tal-immieher u ugiegh fiz-zaqq, pero' ir-ritratti li gew esebiti juru tbengil fid-dirghajn u fil-koxxa tal-lemin u meta hadet l-allegata vittma qatt ma ghamlet referenza ghal xi ugiegh fl-immieher. Mkien ma l-allegata vittma taghmel referenza ghall-ugiegh li allegatament kellha f'zaqqa jew imnehirha. Ghalhekk dawn il-fatturi zgur li ixejnu l-prova li ghandu jsir permezz ta' certifikat mediku. Minkejja li hemm sentenzi li jghidu li certifikat mediku irid ikun konfermat bil-gurament biex jista' jservi bhala prova hemm ohrajn li jghidu l-oppot.

Fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija Vs Nathalie Marmara**²⁴ inghad li “ghar-rigward tal-aggravji dwar l-inammissibilita' tad-dokumenti esebiti, hu minnu li c-certifikat mediku esebit ma giex konfermat b'affidavit jew bil-gurament mit-tabib li rrilaxxjah quddiem il-Qorti kif ukoll li r-ritratti li gew esebiti w li, skond James Marmara', ttiehdu minn zijtu, ma gewx konfermati ghar-rigward tal-awtenticità taghhom mill-persuna li hadithom. Ghalhekk dawn id-dokumenti ma jistghux jitqiesu bhala prova ammissibbli f' din il-kawza w din il-Qorti mhux ser tibbaza l-gudizzju taghha fuqhom”.

²⁴ Mghotija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali nhar it- 30 ta April 2019

Pero' mill-banda l-ohra fis-entenza fl-ismijeit **Ir-Repubblika ta' Malta v. Louis Fenech**²⁵ l-Qorti qalet li *“sabiex issir prova skond il-ligi u sal-grad li trid il-ligi ta' offiza fuq il-persuna, mhuwiex essenzjali li jkun hemm dejjem u f'kull kaz certifikat mediku jew deposizzjoni ta' tabib. Naturalment tali certifikat jew deposizzjoni jistghu jkunu mehtiega biex jigi determinat jekk verament kienx hemm offiza fuq ilpersuna u/jew it-tip jew natura ta' dik l-offiza. Fi kliem iehor, tali prova tista' tirrizulta aliunde minghajr il-htiega li bil-fors jigi prodott espert mediku jew certifikat mediku f'kull kaz bhal dak in ezami”*.

Illi din il-Qorti ma thossx li certifikat mediku ghandu jigi dejjem konfermat bil-gurament sabiex jintuza bhala prova pero' f'kaz li ikun hemm allegazzjonijiet ohra bhal per esempju dati differenti, post fejn sar l-esami ma jkunx l-istess, nuqqas ta' deskrizzjoni ta' feriti jekk humiex hfief jew gravi, ma xhiex huma kompatibbli l-feriti' jekk humiex friski jew le jkun hemm bzonn li it-tabib jitharrek bhala xhud sabiex iwiegeb ghal dawn id-domandi bl-intiza li tali prova dokumentarja ma thali l-ebda dubbju f'mohh il-gudikant u ikun jista' jitnabat mal-provi l-ohra biex tinholoq katina shiha.

Fil-kaz in dezamina jidher li ic-certifikat mediku qed jiddiskrivi feriti li ma humiex dawk indikati fir-ritratti esebiti mill-vittma. Dwar ir-ritratti jinghad li dawn ma gewx mehuda mill-allegata vittma izda minn certu 'Amanda' u din ukoll ma gietx tixhed u tispjega meta hadet ir-ritratti, fejn hadithom u x'kien gara qabel ma gew mehuda. Ghalhekk zgur li l-Qorti ma tistax tqis dawn ir-ritratti bhala l-ahjar prova li trid il-ligi.

Dawn id-dokumenti u cioe ic-certifikat mediku u ir-ritratti fid-dawl tal-provi prodotti zgur li ma jikkorroborawx ix-xhieda mghotija mill-allegata vittma.

Il-Qorti hija propensa temmen li l-appellant mar ikellem lill-allegata vittma b'rabja fil-car park tal-Meridien u forsi ukoll b'tonn gholi pero' ma thossx li l-prosekuzzjoni

²⁵ Mghotija mill-Qorti Kriminali nhar it- 13 ta Otturu 2005

irnexxilha tipprova li verament l-appellant aggedixxa lill-allegata vittma u kkawza feriti fuq l-persuna taghha. Mhemmx dubbju li l-appellant kien disturbat u irrabjat u li forsi agixxa b' manjera li ma kienitx mistennija minn negozjant pero' din ir-rabbja mhux bil-fors waslet sal grad li ikkaguna feriti ta' natura hfief fuq il-persuna ta' Lihi Ziv.

Jinghad li l-allegata vittma tichad li kient qed tbiegh xi tours ghal kumpanija Supreme Travel pero' meta l-pulizija ghamlu search fil-hand bag taghha irrizulta li kellha diversi busines cards tas supreme Travel kif uoll hafna brochures tal-gwidi kif deskritt fl-okkorenza u dan fi zmein meta qalet li ma kienitx qed tahdem u ghalhekk din ix-xhieda ukoll ixejjen dak li qalet l-allegata vittma u taffettwa il-kredibilita' taghha.

Illi in vista tal-fatt li din il-Qorti thoss lis-sentenza moghtija mill-ewwel Qorti mhiex wahda 'safe and satisfactory' ma thossx li ghandha ghalfejn titratta it-tieni aggraavju tal-appellant.

Ghaldqstant din il-Qorti sejra tilqa' l-appell ta' Raymond Farrugia u dan billi qed tilqa' it-talba tieghu ghat-thassir u revoka tas-sentenza moghtija mill-ewwel Qorti b'dan illi qed tilliberah minn kull imputazzjoni u piena.

(ft) Consuelo-Pilar Scerri Herrera

Imhalled

VERA KOPJA

Franklin Calleja

Deputat Registratur